

KRAAIACHTIGEN

Vijf soorten van de kraaienfamilie zijn in Vlaanderen algemeen verspreid, het zijn de Vlaamse gaai, de ekster, de kauw, de roek en de zwarte kraai.

Ze zijn te zien rond het huis en ook op het platteland. Het zijn slimme dieren die zich goed aan de mens hebben aangepast.

Tekst: M. Berkvens
foto's: G. Vermeersch

De Vlaamse Gaai *Garrulus glandarius*

is een kleurige vogel met een roodbeige mantel, streepjes op de kop en een zwarte baardstreep. In de vlucht valt de witte stuit en zwarte staart op. De vleugels zijn zwart en wit met op de vleugelboeg een fijne helblauw/zwarte bandering. Het zijn echte bosvogels die tegenwoordig ook regelmatig in tuinen en parken gezien worden. Ze zijn zeer waakzaam en hebben een krijsende roep. Het zijn echte standvogels, maar in de winter kunnen soms meer gaaien voorkomen als gevolg van invasies uit het noorden en oosten. Dat zijn gaaien die door voedselgebrek gedwongen werden om weg te trekken. In de herfst verzamelen ze eikels, die ze in de grond verstoppen als wintervoorraad. Een deel van de eikels wordt niet meer teruggevonden, zo dragen ze bij tot bosverjonging. Daarnaast eten ze kevers, larven, vruchten en aas. Het nest is gemaakt van takken en ligt meestal vrij hoog en goed verborgen op een gevorkte tak. In de periode april-mei begint de broedtijd, beide ouders zorgen voor de jongen. Als de jongen het nest verlaten worden ze nog een 2-tal weken gevoederd. In die periode zijn ze nog niet vaardig in het vliegen en vallen dan gemakkelijk ten prooi aan roofvogels.

De Ekster *Pica pica*

is een opvallende verschijning met zijn zwart/witte verenkleed en lange staart. Eksters zijn cultuurvolgers en overal in Vlaanderen rond bewoning te zien. Boedparen zijn altijd in elkaars nabijheid en blijven hun levenlang in het eigen territorium. In februari beginnen ze met nestbouw. Meestal volstaat het bijwerken van het nest dat de vorige keer werd gebruikt. Het zijn robuuste takkennesten, die voorzien worden van een dak. Het nest ligt hoog in de boom en is in de winter goed te zien. De eieren worden in april gelegd, waarna het nog een 2-tal maanden duurt voordat de jongen met hun ouders rondvliegen. Eksters zijn alleseters. Er wordt dikwijls gedacht dat alle kraaiachtigen zangvogels doden. Onderzoek wijst uit dat dit niet zo is. Alhoewel af en toe kleine zangvogels of eieren worden gepredeerd, heeft dit geen invloed op het aantal kleine vogels. Men beseft niet dat de plaatselijke katten heel wat meer jonge vogels doden dan eksters.

De Kauw *Corvus monedula*

is een kraaitje met zwarte en grijze veren. In de vlucht lijken de kauftjes zwart, maar op korte afstand zijn de grijze nek en borst goed te onderscheiden. De korte snavel en poten zijn grijsig-zwart. Bij deze vogels vallen vooral de lichtgrijze ogen op. Het zijn echte sociale dieren en ze houden voortdurend contact met hun “ka” roep. In het voorjaar zijn ze vooral in paren te zien, druk bezig met het klaarmaken van hun nest. Het zijn de enige holenbroeders onder de kraaiachtigen. Daarom gebruiken ze holtes in bomen en muren, maar ook nestkasten en schouwen. Ze maken een slordig nest van opgehoopte twijgen. Na het uitvliegen van de jongen, zien we ze in grote troepen op de velden dikwijls samen met roeken naar voedsel zoeken. Ze eten o.a. insecten, vruchten, zaden, aas en vinden hun gading ook op stortplaatsen. In najaar en winter vormen ze groepen die graag rond de kerktoren rondcirkelen en op vrij grote hoogte acrobatische toeren vertonen. Onze kauwen zijn standvogels, maar in de winter komen trekvogels uit Oost-Europa en Scandinavië naar ons land.

De Roek *Corvus frugilegus*

is zwart en in de voorjaarszon verschijnt er een fraaie violette glans op de veren. Roeken zijn goed van kraaien te onderscheiden door de opvallende kale plek aan de snavelbasis en de bevedering van de bovenpoot. Deze vogels zijn uitgesproken sociaal. Een roek ziet men zelden alleen, ze leven het ganse jaar in kolonieverband. Gezamenlijk zoeken ze voedselgebieden en slaapplekken op, vaak in gezelschap van de kauwtjes. Het voornaamste voedsel bestaat uit bodemparasieten, vooral emelten. In de nazomer verzamelen ze noten die ze in het veld gaan verstoppen. De noten worden in de winter opgehaald en gegeten, ze vullen hun dieet aan met plantaardig materiaal. Ieder jaar zoeken de roeken dezelfde nestomgeving op om hun jongen groot te brengen. Ze bouwen hun nesten dichtbijeen in hoge bomen. Het zijn zeer bedreven bouwers, roeken kunnen binnen twee dagen een volledig nieuw nest maken. Ze gebruiken takken uit de omgeving, die ze afbreken van de bomen, maar ook weleens bij een ander nest komen stelen. Zo'n roekengemeenschap vormt een lawaaierig gezelschap, vooral in de broedtijd. Met hun geroep wordt de paarband versterkt, het is in veel gevallen een "liefdesuïting". Koppeltjes blijven bijelkaar, er bestaat dan ook een sterke familieband. In de Kempen bevinden de broedplaatsen zich zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Deze roekerieën werden reeds vanaf de jaren '30 van de vorige eeuw gevestigd.

De Zwarte Kraai *Corvus corone*

is net als de roek en de kauw monogaam. Deze vogels zijn volledig zwart en de veren tonen een blauwachtige glans in het zonlicht. Kraaien zijn iets groter dan roeken en hebben een plattere kop. Het verenkleed ligt aaneengesloten rond het lichaam, roeken zitten daarentegen iets 'losser' in het verenpak. Het zijn echte alleseters, ze eten dierlijk en plantaardig voedsel. Bovendien zijn kraaien goede opruimers, ze eten o.a. schadelijke insecten en aas. Men ziet kraaien regelmatig langs de autowegen, waar ze doodgereden dieren opruimen. Zwarte kraaien zijn vertrouwd met het verkeer. Hun behendigheid om vlak voor een aankomende auto weg te springen is buitengewoon. In het intensief bewerkte agrarisch Kempisch landschap, waar nog relatief veel bomenrijen voorkomen is de kraai goed vertegenwoordigd. Ze hebben er een ruim voedselaanbod op de akkers en weilanden en bovendien nest- en rustgelegenheden in de bomen. Ze nestelen in bomen, waarin ze een verborgen takkenest bouwen en zitten graag op een hoog punt met goed overzicht. Oude kraaiennesten worden soms gebruikt door vogels die niet zelf een nest kunnen bouwen, zoals bijvoorbeeld torenvalken, boomvalken en ransuilen. Het kraaienpaar bezit een eigen territorium en moet dat zien te beschermen tegen jonge soortgenoten die hun plek willen overnemen. Deze jonge kraaien vormen groepjes die samen in de velden rondstruinen.